

— Metascenariusze

Polska Agenda Odporności Cyfrowej 2040

Zintegrowane wyniki badań scenariuszowych

Scenariusze rozwoju / Megatrendy / Rekomendacje

MATERIAŁ ROBOCZY

Data: 2026-02-18

Materiał jest uogólnieniem wyników badań scenariuszowych. Integruje najczęściej powtarzające się wątki narracyjne i obserwacje ze wszystkich dwudziestu scenariuszy będących wynikiem badań niezależnie od ich obszaru strategicznego.

Polskie Towarzystwo Cyfrowe
<http://cyfryzacja.org>

Sztuczna Inteligencja & ML

Podstawowy mechanizm automatyzacji procesów poznawczych i decyzyjnych. Umożliwia predykcyjną analizę danych w skali makroekonomicznej oraz personalizację usług publicznych.

Automatyzacja poznawcza

Internet Rzeczy & Cyfrowe Bliźniaki

Monitoring infrastruktury krytycznej w czasie rzeczywistym. Optymalizacja systemów energetycznych i logistycznych poprzez wirtualne modele operacyjne.

Monitoring Real-Time

Blockchain & Kryptografia Postkwantowa

Zabezpieczenie tożsamości cyfrowej, danych medycznych i transakcji finansowych. Gwarant niezmienności rejestrów publicznych i prywatności danych.

Cyberbezpieczeństwo

Cyfrowa Tożsamość (Biometria/SSI)

Fundament dostępu do zintegrowanych usług publicznych i prywatnych. Przejście w stronę modelu tożsamości suwerennej (Self-Sovereign Identity).

Dostęp do usług

Cloud & Edge Computing

Skalowalna infrastruktura dla przetwarzania rozproszonych danych. Przeniesienie mocy obliczeniowej na brzeg sieci dla minimalizacji opóźnień w systemach krytycznych.

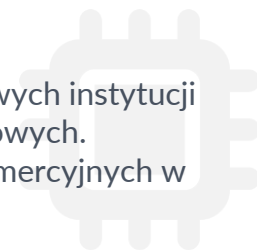
Infrastruktura Danych

Platformizacja Usług

Przejście od tradycyjnych, silosowych instytucji do otwartych ekosystemów cyfrowych. Integracja usług publicznych i komercyjnych w spójne środowiska użytkownika.

Ekosystemy Cyfrowe

2025-2030

Faza I: Fundamenty i Geneza

Okres budowy krytycznej infrastruktury cyfrowej. Kryzys energetyczny działa jako katalizator wymuszonych zmian i optymalizacji.

Kluczowy moment: Awaryjne "wyjście z pustyni IT" i inwestycje w cyberbezpieczeństwo energetyczne.

2030-2035

Faza II: Konsolidacja

Osiągnięcie dojrzałości przez systemy wdrożone w Fazie I. Integracja wyspowych rozwiązań w spójne ekosystemy krajowe.

Kluczowy moment: Rewolucja kwantowa (~2029-2035) zmieniająca paradygmat cyberbezpieczeństwa.

2035-2040

Faza III: Emergencja

Krystalizacja nowego porządku społeczno-ekonomicznego. Pełna automatyzacja procesów rutynowych i stabilizacja nowych struktur.

Kluczowy moment: Ustanowienie "Nowego Kontraktu Społecznego" w odpowiedzi na automatyzację pracy.

Presja na Rynek Pracy

2,5 - 4 mln

Liczba miejsc pracy zagrożonych **automatyzacją**. Dotyczy głównie zawodów rutynowych (kognitywnych i fizycznych).

Koszty Energetyczne

1200 mld PLN

Szacunkowe koszty **transformacji energetycznej** do 2040 roku. Niezbędne nakłady na modernizację sieci i OZE.

Luka Kompetencyjna

20 000 specjalistów

Bieżący **deficyt kadr IT** w sektorach strategicznych, hamujący tempo cyfryzacji usług publicznych.

Okno Kryzysowe

2025-2030

Okres krytyczny **kryzysu energetycznego**, działający jako katalizator zmian. Priorytet zasilania dla infrastruktury IT.

Rozkład populacji wg dostępu do zasobów cyfrowych

Klasa A
Elita / Digitariat

8-12%

Wąska grupa posiadająca pełną kontrolę nad zasobami cyfrowymi i kapitałem technologicznym.

- ✓ Pełna suwerenność cyfrowa
- ✓ Dostęp do technologii premium (Health 4.0)
- ✓ Właściciele algorytmów i platform

Klasa B
**Prekariat /
Wykonawcy**

**45-
55%**

Największa grupa społeczna, funkcjonująca w ramach ekonomii platformowej („gig economy”).

- ✓ Praca zarządzana algorytmicznie
- ✓ Ograniczona prywatność danych
- ✓ Niska stabilność zatrudnienia

Klasa C
Wykluczeni

33-40%

Osoby trwale wykluczone cyfrowo, co w 2040 roku oznacza faktyczne wykluczenie społeczne.

- ✓ Brak kompetencji cyfrowych
- ✓ Zależność od opieki socjalnej
- ✓ Ograniczony dostęp do e-usług

Edukacja

50% Drenaż mózgow
najlepszych absolwentów STEM

Degradacja szkół publicznych Przejście od transmisji wiedzy do funkcji wyłącznie opiekuńczo-socjalizacyjnej.

Niekonkurencyjność uczelni Żadna polska uczelnia w światowym TOP 100 (ranking Shanghai 2040).

Prywatyzacja edukacji Rzeczywista edukacja przenosi się na płatne platformy cyfrowe i korepetycje.

VS

Opieka Zdrowotna

25% Budżetów operacyjnych
pochłaniane przez systemy IT

Diagnostyka predykcyjna Przejście od medycyny reaktywnej do prewencji opartej na analizie AI (Health 4.0).

Telemedycyna jako standard Wirtualne wizyty i mobilne zespoły medyczne zastępują tradycyjne przychodnie.

Dwuklasowość systemu Wyraźny podział na szybki poziom premium (prywatny) i podstawowy poziom publiczny.

Paradoks Hipertłączności

Dostęp vs. Kompetencje

Dostęp do zasobów cyfrowych nie jest tożsamy z umiejętnością ich wykorzystania.

"Przepaść wykorzystania" – kapitał kulturowy rodziny determinuje efektywność użytkowania.

Algorytmy personalizacji pogłębiają podziały społeczne zamiast je niwelować.

Paradoks Prywatności

Bezpieczeństwo vs. Swoboda

Fundamentalne napięcie między bezpieczeństwem zbiorowym a prywatnością jednostki.

Dane jako waluta w powszechnym modelu "dane za darmową obsługę".

Wysokie ryzyko ukrytej **dyskryminacji algorytmicznej** w usługach publicznych.

Paradoks Efektywności

Rozwiązanie vs. Ryzyko

Cyfryzacja jest jednocześnie rozwiązaniem problemów i źródłem nowego **ryzyka systemowego**.

Vendor lock-in – krytyczne uzależnienie państwa od dostawców technologii.

Zagrożenie utraty suwerenności technologicznej i kontroli nad danymi.

Bifurkacja to zjawisko nagłej, skokowej zmiany jakościowej lub strukturalnej w układzie (fizycznym, matematycznym, przyrodniczym) wywołane niewielką, ciągłą zmianą parametru sterującego

Wzrost / Stabilność

Ścieżka A

Emancypacja

🛡️ Suwerenność danych

📁 Otwarte standardy

🔗 Inklusywna automatyzacja

🤝 Synergia sektorowa

Regres / Ryzyko

Ścieżka B

Dominacja

🏢 Prywatyzacja państwa

🚫 Utrata autonomii

👤 Ekstraktywny kapitalizm

👁️ Nadzór algorytmiczny

Zarządzanie

DANE

Suwerenność danych
podstawą autonomii

 Państwo Emergentne (Cel) Aktywny regulator definiujący standardy i koordynator ekosystemów vs. państwo erodowane.

 Nowe Mechanizmy Kontroli Selektywna deregulacja i protokoły algorytmiczne zamiast sztywnych hierarchii urzędniczych.

 Suwerenność Danych Gwarancja, że infrastruktura cyfrowa pozostaje pod kontrolą publiczną a nie BigTech.

VS

Ekonomia

TOKEN

Obywatele jako
właściciele danych

 Ekonomia Współdzielenia Model kooperatywny, ułamkowa własność i NFT 2.0 jako alternatywa dla neofeudalizmu korporacyjnego.

 Premia Rozwojowa Warunkowe świadczenie finansowane z transparentnych oszczędności z automatyzacji (zamiast UBI).

 Kooperatywy Platformowe Użytkownicy i pracownicy jako współudziałowcy platform generujących wartość.

Społeczeństwo

Kohezja i Kapitał Ludzki

Proaktywne programy "**Druga Szansa**" zamiast pasywnej akceptacji nierówności społecznych.

Systemowa polityka **retencji talentów** (przeciwdziałanie drenażowi mózgów).

Nowy kontrakt społeczny – redefinicja relacji praca-dochód-tożsamość w dobie AI.

Technologia

Architektura i Standardy

Samosuwerenna Tożsamość (SSI) vs. centralizacja państwowa lub prywatna.

Uczenie federacyjne – decentralizacja danych dla ochrony prywatności.

Wymuszenie **otwartych standardów** (FHIR, HL7, PBSN) w infrastrukturze krytycznej.

Sektory Strategiczne

Smart Specialization

Energetyka i Logistyka: Geotermia oraz CPK wspierane przez AI ("inteligentny most").

Zdrowie: Medycyna kryzysowa 2.0 (mobilne zespoły, drony).

Eksport: Gry wideo, IT, Inżynieria oraz rolnictwo precyzyjne.

↗ Pozytywna Trajektoria

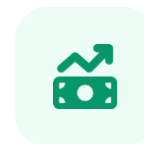
Emergencja i synergia

Zintegrowany ekosystem innowacji, w którym edukacja, nauka i gospodarka działają synergicznie. Polska wykorzystuje "cyfrowe judo" do budowy przewagi konkurencyjnej.

- ✓ Świadoma merytokracja z silnymi mechanizmami kompensacyjnymi
- ✓ Tokenizacja i demokratyzacja inwestycji w rozwój
- ✓ Cyrkulacja talentów zamiast drenażu mózgow

Regionalne Centrum Technologii dla CEE

Polska jako lider transformacji w Europie Środkowo-Wschodniej

PKB Per Capita

50 000+ USD

↑ Znaczący wzrost zamożności

Eksport High-Tech

> 40% całości

↻ Dominacja sektora cyfrowego

Bilans Talentów

Dodatni

Emigracja 20%

Repatriacja 30%

⚠ Negatywna Trajektoria

Systemowa destabilizacja

Neofeudalizm korporacyjny, gdzie BigTech przejmuje funkcje państwa. Polska wpada w pułapkę średniego dochodu jako stan permanentny, tracąc suwerenność technologiczną i logistyczną.

- ✗ Rozpad instytucji publicznych (edukacja, zdrowie)
- ✗ Premia Społeczna karząca za niekonformizm
- ✗ Utrata suwerenności (technologicznej, epistemologicznej)

Peryferie Cyfrowe

Zależność od zewnętrznych dostawców i algorytmów

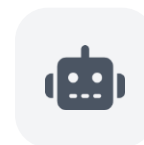
Bilans pracy
-2 do 3 mln

↘ Deficyt miejsc pracy

Status ekonomiczny
Pułapka średniego dochodu

∞ Stan permanentny

Kontrola państwa
Neofeudalizm

📄 Dominacja BigTech

Okno Decyzyjne 2025-2030 **KRYTYCZNE**

Najbliższe 5 lat determinuje trajektorię na dekady. Opóźnienie reform oznacza **lock-in technologiczny**, utratę pozycji w łańcuchach wartości i pogłębienie deficytu kompetencji. To moment "być albo nie być" dla suwerenności cyfrowej. **01**

Fundamenty przed akceleracją

- ⚠ Uniknięcie błędu "chaotycznej cyfryzacji" na niestabilnej bazie.
- ✓ Plan naprawczy "Pustynia IT": **20 mld PLN** (2025-2028).
- ✓ Cel: Wzrost dojrzałości cyfrowej z 2,1/5 do **4,5/5**.

Trójhelisa innowacji

- ✓ Reforma IP: **70% praw** dla twórców/naukowców.
- ⚡ Szybka ścieżka grantowa: decyzja w **30 dni**.
- 🌱 Fundusze załączkowe: **1 mld PLN** rocznie na deep-tech.

Kontrola algorytmów

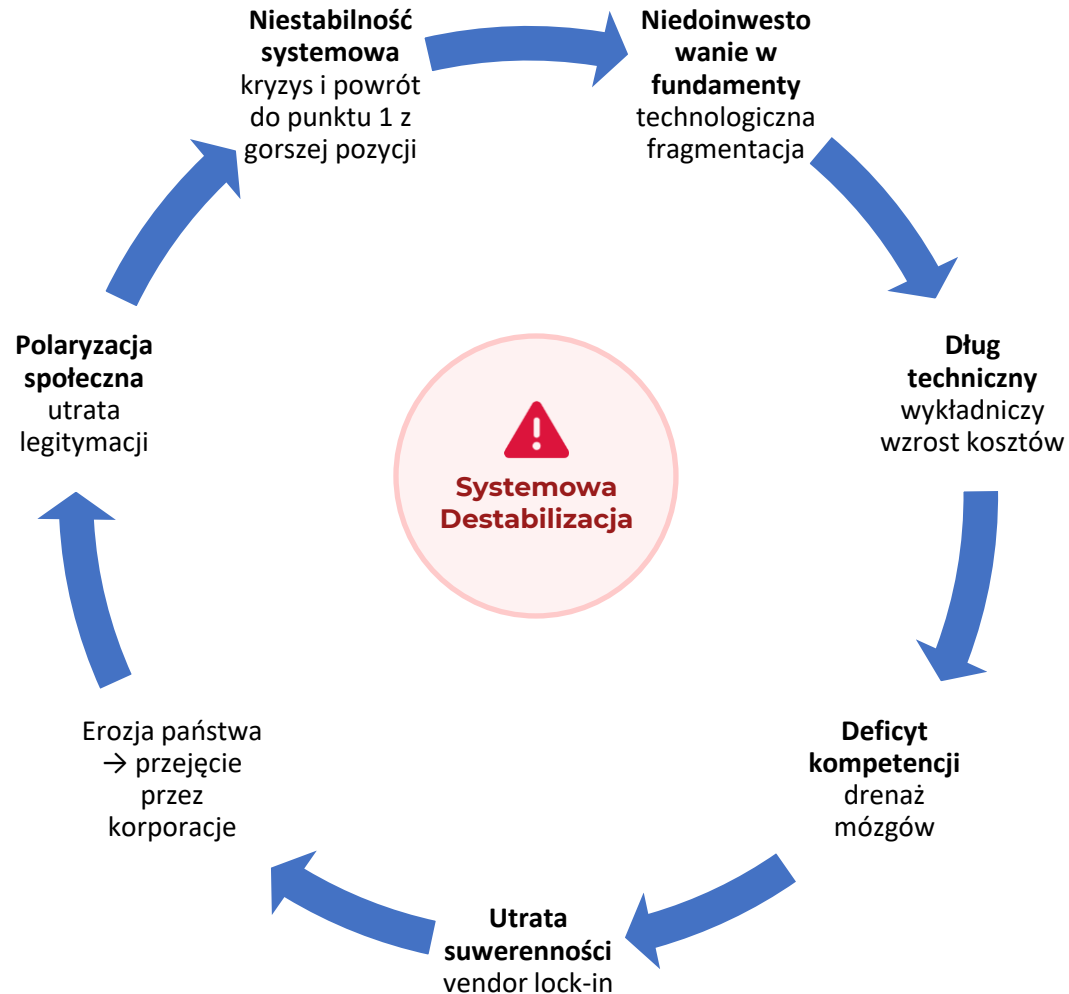
- ✓ Przejrzystość i prawo do wyjaśnienia decyzji AI.
- ✓ Obowiązkowy **audyt etyczny** systemów publicznych.
- ✓ Protocol-based governance: oddzielenie infrastruktury od polityki.

Nowy kontrakt społeczny

- ✓ **Premia Rozwojowa** finansowana z oszczędności automatyzacji.
- ✓ Kariera portfelowa jako standard (80% pracowników).
- ✓ Pozytywny kredyt społeczny (nagradzanie, nie karanie).

Pętla degeneracyjna (Scenariusz negatywny)

"!" Wczesne sygnały

Wskaźniki krytyczne sygnalizujące wejście w spiralę degeneracyjną. Przekroczenie progów wymaga natychmiastowej interwencji strategicznej.

 Awaryjność IT (Energetyka/Finanse)
> 15% **wzrost r/r**

 Retencja absolwentów STEM
< 50% **pozostaje w kraju**

 Koncentracja dostawców (Lock-in)
> 60% **jeden vendor**

 Nierówności (Wsp. Giniego)
> 0.35 **poziom alarmowy**

 Nakłady na B+R
< 1.5% PKB **przez 2 lata**

Priorytet I

Suwerenność technologiczna

- Kontrola infrastruktury danych i krytycznych standardów krajowych
- Wymóg prawny stosowania **otwartych standardów** interoperacyjności
- Program repatriacji talentów IT (granty i ulgi podatkowe)

Priorytet II

Kapitał ludzki

- Rewolucja edukacyjna: przejście na model **lifelong learning**
- Mikrocertyfikaty kompetencyjne uznawane przez kluczowych pracodawców
- Program "**Druga Szansa**": budżet 30 tys. zł na przekwalifikowanie

Priorytet III

Ekosystem innowacji

- **Kreacja i wsparcie rozwoju nowych modeli biznesowych. Integracja MŚP**
- Kooperatywy platformowe jako alternatywa dla korporacji
- Model "wolnych zasobów" zamiast just-in-time w strategicznych sektorach.

Priorytet IV

Spójność społeczna

- **Tokenizacja danych** – obywatel jako właściciel i beneficjent
- Demokratyczna kontrola i audytowalność algorytmów publicznych
- Nowy kontrakt społeczny oparty na **Premii Rozwojowej**

Suwerenność technologiczna

200k PLN grantu na start dla repatriantów IT (+ulgi)

Kontrola infrastruktury danych Utrzymanie pełnej kontroli nad krytycznymi zasobami i standardami przesyłu danych.

Otwarta interoperacyjność Wymóg prawny stosowania otwartych standardów w systemach publicznych.

Centra Kompetencyjne Budowa strategicznych hubów technologicznych (AI, Quantum, Cybersec).

&

Kapitał ludzki

100k Osób rocznie w programie "Druga Szansa" (30k PLN/os)

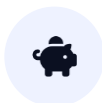
Rewolucja edukacyjna Przejście od jednorazowej edukacji do modelu "lifelong learning" przez całe życie.

Mikro-certyfikaty Elastyczny system kwalifikacji uznawany przez 50+ największych pracodawców.

Zawody przyszłości Kształcenie kadr AI, hybryd technologicznych i nowoczesnych zawodów opiekuńczych.

Scenariusz "Cyfrowego Judo"

Unikalna szansa na wykorzystanie siły globalnych trendów cyfrowych (automatyzacji, platformizacji) przeciwko ich negatywnym skutkom, w celu budowy przewagi konkurencyjnej i spójności społecznej.

01

Oszczędności z automatyzacji

Finansowanie Premii Rozwojowej i reskillingu

02

Platformizacja Usług

Budowa własności kooperatywnej (zamiast ekstraktywnej)

03

AI w Diagnostyce

Demokratyzacja dostępu do medycyny predykcyjnej

04

Blockchain & Krypto

Suwerenna kontrola tożsamości przez obywateli

05

Nowe źródła konkurencyjności

Uwolnienie zasobów dla kreatywności i innowacji. System tworzenia nowych modeli biznesowych

Warunek Sukcesu (2025-2030)

 Świadome, skoordynowane decyzje legislacyjne i inwestycyjne. **Priorytetyzacja kapitału ludzkiego nad technologicznym przy zachowaniu przejrzystych standardów demokratycznej kontroli.**